

Příprava na 7. seminář OVp109 Občan a právo

Právní skutečnosti (zejména právní jednání). Právní vztahy (zejména subjekty – osoby fyzické a právnické).

Kontrolní teoretické otázky k 6. semináři

1. Charakterizujte svými slovy pojem „právní skutečnost“ a vymezte základní rozdíl mezi subjektivní a objektivní právní skutečností.
2. Co rozumíte pod pojmy „právní jednání“, „protiprávní jednání“, „právní událost“ a „protiprávní stav“? Ke každé této kategorii uveďte příklady z běžného každodenního života.
3. Co to je vyvratitelná a nevyvratitelná právní domněnka? A co právní fikce?
4. Popište svými slovy a uveďte vždy alespoň jeden příklad z běžného k životu k právnímu jednání:
 - a) k výslovnému právnímu jednání
 - b) ke konkludentnímu právnímu jednání
 - c) k něčemu, co není právní jednání, ale je jen společenské jednání
 - d) k jednostrannému právnímu jednání
 - e) k dvoustrannému právnímu jednání
 - f) k adresovanému právnímu jednání
 - g) k neadresovanému právnímu jednání
 - h) k jednání konáním
 - ch) k jednání opomenutím
5. Co to je vůle? K čemu je důležitá?
6. Jaké jsou náležitosti právního jednání? Co když nějaká náležitost chybí? Může být pak právní jednání neplatné?
7. Vysvětlete rozdíl mezi dobou a lhůtou.
8. Co rozumíte pod pojmy promlčení a prekluze?
9. Co to je promlčecí lhůta? Jak je „dlouhá“?
10. Právní vztah je tvořen třemi prvky – subjekt, objekt a obsah. Jak těmto pojmům rozumíte?
11. Na jaké dvě velké skupiny dělí právo osoby?
12. Vysvětlete pojem právní osobnost a svéprávnost a uveďte, jak to je s právní osobností a svéprávností u fyzických a právnických osob.
13. Mají svéprávnost i nezletilí, tj. osoby mladší 18 let? Uveďte příklady.
14. Uveďte, jaká znáte dělení právnických osob a stručně tato dělení popište.

Praktické příklady k některým otázkám ohledně fyzických osob. Na základě práce s občanským zákoníkem – vykopírovaných ustanovení – zkuste zodpovědět následující otázky:

Příklad 1

Adam a Eva, oba mají 14 let, jsou kamarádi už od školky. Nyní úspěšně ukončili osmý ročník základní školy. O letních prázdninách šli spolu ven a bavili se o tom, co o prázdninách dělají. Pochlubili se, že si oba vydělali nějaké peníze. Jejich příběhy se však liší:

a) Adam Evě řekl, že některé dny v létě pracuje v jedné stavební firmě. Stavební firmu vede známý od Adamova tatínka. Adamův tatínek domluvil u tohoto známého, že „já ti tam pošlu na prázdniny kluka, nechť se něco naučí.“ Adam se tak v práci podílí na tom, že například vozí kolečka se stavebním materiálem, podává cihly zedníkům nebo uklízí po práci. Adam takto pomáhá vždy v pondělí, středu a občas v pátek; úterý a čtvrtky má volné. Adam dostává za pomoc 100 Kč/hodinu. Adama práce moc nebaví, ale je rád, že si vydělá nějaké své vlastní peníze.

b) Eva Adamovi řekla, že dostala v létě přes svou známou nabídku zahrát si vedlejší roli v nekonečném seriálu Ulice. Eva tak přes léto některé dny natáčí, přičemž za natáčecí den si vydělá až 1000 Kč. Evu práce baví a je taktéž ráda, že si vydělá nějaké své vlastní peníze.

Uveďte, zda oba (či jeden či nikdo) mohou o letních prázdninách takto pracovat. Změnila by se situace, kdyby oběma bylo 15 let a úspěšně ukončili devátý ročník základní školy?

Příklad 2

Plnou svéprávnost člověk získá zletilostí, tedy 18. rokem života. V jakých případech lze získat plnou svéprávnost již před 18. rokem života? A v kolika letech ji lze mít nejdříve?

Příklad 3

Z občanského zákoníku plyne, že svéprávnost = způsobilost právně jednat (například uzavírat smlouvy). Současně plyne, že plnou svéprávnost člověk získá 18. rokem života. Posuďte však následující situace, kdy uzavírají smlouvy nezletilí – zda mají onu právní způsobilost uzavřít smlouvu, nebo nemají.

- a) Maminka je se svým synem, pětiletým Petrem, na koupališti. Petr chce zmrzlinu. Maminka mu řekne „dobře, ale musíš si ji koupit sám“ a ukáže prstem na zmrzlinový stánek stojící opodál. Maminka dá Petrovi třicet korun. Petr si skutečně zmrzlinu koupí, dá peníze zmrzlináři a zmrzlinář dá Petrovi zmrzlinu. Jinými slovy, Petr uzavřel se zmrzlinářem kupní smlouvu. Je to možné? Byl pětiletý Petr způsobilý uzavřít smlouvu?
- b) Sedmiletá Kristýna jezdí sama do školy MHD. Každé ráno v pracovních dnech nastupuje do autobusu v Brně a uzavírá tak přepravní smlouvu. Je Kristýna způsobilá uzavřít takovou smlouvu? Jednoho dne si zapoměla označit jízdenku a zrovna ji přistihl revizor. Jaký máte na tuto situaci názor? Změnil by se Váš názor, kdyby se nejednalo o sedmiletou Kristýnu, ale sedmnáctiletou Kristýnu?
- c) Šestnáctiletá Dominika si zakoupila v obchodě nový iPhone 13 ProMax za 32 000 Kč. Doma to uviděla její o šest let mladší sestra, která si ze šuplíku rodičů vzala peníze a následující den cestou ze školy se stavila do obchodu si koupit tentýž mobil v jiné barvě. Jaký máte názor na uzavření kupní smlouvy v obou případech?
- d) Patnáctiletý Kuba ležel doma (u rodičů) s onemocněním covid. V průběhu dne na dveře domu zazvonil pán. Kuba jím otevřel dveře a zeptal se, co potřebují. Pán chtěl prvně mluvit s rodiči, ale vzhledem k tomu, že nebyli doma, vysvětlil Kubovi, že má pro maminku a tatínka výhodnější nabídku ohledně energií (elektriny) – jinými slovy, že je od společnosti, která zajistí, aby rodiče ušetřili více peněz a platili za energie méně. Kubovi se to líbilo a řekl si, proč ne. Pán mu dal podepsat nějaký papír, ve skutečnosti to byla smlouva. Smlouva nebyla podepsána pod nátlakem, Kuba měl možnost si ji i přečíst. Po chvíli smlouvu podepsal. Co vy na to? A co kdyby rodiče Kuby věděli, že takový pán přijde a udělili souhlas k podpisu?

Příklad 4

Smrt je právní skutečnost, která má právní důsledky. Například se projevuje v tom, že některé osoby, když umřeme, budou po nás – lidově řečeno – dědit. Vyhodnoťte tyto dvě situace:

- a) Manželé Radek a Radka čekali své první dítě. Radek nešťastnou náhodou zemřel, když jeho žena byla v šestém měsíci těhotenství. Může plod dědit?
- b) Starší manželé Venclíkoví jeli vlakem. Bohužel seděli v nesprávnou dobu na nesprávném místě, protože vlak měl nehodu, během které zahynulo 6 osob, včetně manželů Venclíků. Jejich dva synové

budou dědit, ale neví, zda prvně umřel pan Venclík a až po něm paní Venclíková nebo naopak. Přesný čas úmrtí nedokáže určit ani lékař. Je to z hlediska dědictví podstatné?

Doplňková otázka: Ustanovení § 26 odst. 1 hovoří o veřejné listině, kterou se prokazuje smrt člověka. Jak se tato veřejná listina slovy na ÚL nazývá v běžném životě?

Příklad 5

Adam a Eva z prvního příkladu se oženili. Adam se postupem času začal cítit jako žena. Podstoupil změnu pohlaví. Zůstane stále manželem Evy?

Příklad 6

David (22 let) trpí Downovým syndromem a je v prakticky neustálé péči svých rodičů či prarodičů. Davidovy rodiče chtějí zbavit Davida svéprávnosti, protože nedokáže posoudit hodnotu peněz. Je zbavení správnosti, tudíž, aby byl David nesvéprávný, možné?

Příklad 7

Manželé Řízkovi a Omáčkovi mají každý jedno dítě (Jan Řízek a Adam Omáčka). Jan má 12 let a Adam 14 let. Rodiny jezdí každý rok na dovolenou do českého hotelu na Šumavu. Jeden večer rodiče popíjeli v hotelovém baru. Kluci se nudili, a tak vymýšleli různé hry. Starší Adam dostal nápad – bude se s Janem přetlačovat o chladicí vitrínu, ve které byly dezerty. Adam měl větší sílu, a tak přetlačil Honzu tak, že vitrina spadla na zem a rozbila se. Škoda (náhrada vitríny i zničených dezertů) dosáhla výše přibližně 10 300 Kč. Bude Adam odpovědný za rozbití vitríny a bude muset nahradit škodu? Bude Adam odpovědný za rozbití vitríny a bude muset nahradit škodu?